

1. Què és un Document de Voluntats Anticipades?

Es tracta d'un document que vostè realitza el contingut del qual consisteix en unes instruccions que dóna al seu metge on hi fa constar quin tipus d'atenció mèdica desitjaria o no rebre al final de la vida en el cas de trobar-se en una situació d'incapacitat per prendre decisions i comunicar-se.

2. Quin és l'objectiu d'un Document de Voluntats anticipades?

El DVA promou el principi ètic i legal de l'autonomia del pacient a l'hora de prendre decisions relatives a la salut, fins i tot quan aquest ja no pot decidir per si mateix.

3. Qui pot formalitzar un DVA?

Qualsevol persona major d'edat i en plenes capacitats pot expressar de manera lliure i anticipadament les instruccions a tenir en compte quan les circumstàncies no li permetin expressar personalment la seva voluntat.

4. Què s'entén per una persona capacitada per prendre decisions mèdiques?

La persona que té l'enteniment suficient per comprendre el seu diagnòstic, així com els beneficis, riscos i alternatives del tractament proposat.

5. Quan és el moment més aconsellable per fer un DVA?

El millor moment per fer un DVA és quan el pacient conserva les plenes capacitats.

6. Per escrit o verbalment?

Tant les instruccions verbals com per escrit han d'ésser tingudes en compte pels professionals sanitaris que el tractaran. Nogensmenys, l'interès del DVA és el fet d'ésser un document per escrit, ja que les instruccions escrites són més efectives perquè disminueixen els malentesos i la possibilitat de dubtes per part de metges, familiars o altres persones properes.

De tota manera, sempre que la persona conservi les capacitats, si expressa una voluntat de viva veu després d'haver realitzat el DVA el que tindrà validesa serà la voluntat de viva veu.

7. Per què em convé fer un DVA?

Per una banda, el DVA li permetrà exercir el seu dret a decidir sobre l'atenció mèdica que desitja. Per altra banda, el DVA ajuda a descarregar de l'angoixa que genera als familiars i amics el fet d'haver de decidir per vostè.

8. Hi ha un DVA que sigui l'oficial?

No hi ha cap DVA que sigui l'oficial. Nogensmenys, existeixen diferents models que li poden servir de guia. Les parts bàsiques d'un DVA podrien ser:

- Els criteris fonamentals que s'han de tenir en compte: la jerarquia de valors, les creences i les expectatives personals de l'autor del DVA.
- Les situacions sanitàries concretes en les quals s'han de tenir en compte aquests criteris fonamentals.
- Les instruccions i límits concrets en relació a l'actuació mèdica davant de decisions previstes en funció de les possibilitats evolutives.

Tot i això, el Departament de Salut va fer un model orientatiu per ajudar a redactar un DVA:

<http://www.gencat.cat/salut/depsalut/pdf/voluntats2.pdf>

9. Què he d'escriure al meu DVA?

No oblidis que el contingut del DVA és lliure i no està estandarditzat perquè depèn de la singularitat de la persona que l'escriu. Nogensmenys, existeixen diversos models de DVA i recomanacions de contingut que el poden ajudar a concretar les seves instruccions.

10. Quins tipus de contingut podria escriure al meu DVA?

Alguns continguts del seu DVA poden consistir en: designar un representant, descriure quins tractaments mèdics acceptaria o rebutjaria a la fi de la vida, demanar cures pal·liatives, entre d'altres.

11. Què són les mesures de suport vital?

Són aquells procediments que reproduïxen de manera artificial aquelles funcions vitals bàsiques que el pacient ja no pot realitzar per ell mateix degut al seu estat de salut. L'objectiu de les mesures de suport vital és el manteniment de la vida i no la curació.

Exemples de mesures de suport vital són:

- el ventilador mecànic, un aparell que l'ajuda a respirar,
- l'alimentació i hidratació artificials, per via venosa o per sonda,
- l'administració de medicació per a evitar infeccions,
- la diàlisi, per a extreure les toxines dels ronyons quan aquests no funcionen,
- la reanimació cardiopulmonar (RCP), utilitzada en cas de parada cardiorespiratòria.

12. Quins tractaments puc sol·licitar al meu DVA?

Pot demanar un tractament l'objectiu del qual és millorar la qualitat de vida i no el guariment. Aquestes mesures s'anomenen **cures pal·liatives** i consisteixen en el conjunt de procediments que tenen per objecte proporcionar comoditat i evitar el dolor i el sofriment.

13. Al DVA puc especificar voluntats relatives a la meua persona un cop mort?

Si, pot especificar voluntats relatives a la donació d'òrgans, donació del cos per a la investigació científica, o la voluntat sobre l'enterrament o la incineració, entre d'altres.

Tingui present, però, que possiblement l'autoritat i la potestat respecte a algunes d'aquestes "altres consideracions" no pertanyi als metges sinó a altres figures professionals, a qui s'haurà d'acudir per tal d'assegurar-ne l'acompliment.

14. Què és un representant?

El representant és una persona de plena confiança designada per vostè al DVA, que ha de conèixer els seus valors i la seva voluntat tot tenint facultats per interpretar-la i aplicar-la. La seva funció consisteix a fer d'interlocutor amb el metge o l'equip sanitari quan vostè no pugui expressar la seva voluntat per si mateix. En principi, el representant no hauria de contradir el contingut del document però si que pot manifestar-se en aspectes no mencionats en el DVA, com poden ser: el consentiment informat (per a realitzar determinats procediments mèdics), la valoració de les circumstàncies en funció dels avenços de la tècnica mèdica, l'oportunitat de la donació d'òrgans o d'investigació científica, etc.

De tota manera, vostè pot limitar l'actuació del representant en funció de la confiança que dipositi en ell. El fet de designar un representant no és obligatori però sí molt aconsellable.

15. Qui pot ser un representant?

Un persona adulta que conservi les seves plenes capacitats.

16. És recomanable designar un representant substitut?

Aquesta opció és molt recomanable ja que pot donar-se el cas que el primer representant designat es trobi impossibilitat per a exercir la seva funció.

17. Qui no pot ser un representant?

Atesa la importància capital de les funcions i decisions encomanades al representant, convé evitar que el pugui afectar cap mena de conflicte d'interessos, i assegurar que les decisions es prendran en interès del pacient. És per això que convé que el representant no sigui, per exemple, cap dels testimonis del document, ni el metge responsable que haurà d'executar les seves decisions, ni el personal sanitari que hi tingui vinculació. Això no exclou que puguin ser representants persones en què, per la vinculació afectiva o de parentiu amb el pacient, calgui suposar que donaran prioritat als interessos d'aquest.

18. Puc fer constar al DVA els noms de les persones que no vull que prenguin decisions relatives a la meva salut?

Sí, pot especificar al document els noms de les persones que no vol que prenguin decisions relatives a la seva salut.

19. Quan comença a exercir la seva autoritat el representant?

Normalment, el representant comença a exercir la seva funció quan la persona que ha realitzat el DVA ja no està capacitada per prendre decisions mèdiques i comunicar-les. Un metge haurà determinat prèviament que el pacient ha perdut aquestes capacitats.

20. Quins són els dret i les responsabilitats del representant?

El representant tindrà accés a tota la informació necessària per a prendre les decisions mèdiques relatives a vostè. Un representant pot també participar en discussions i reunions concernents a la salut del pacient, i, si és pertinent, pot decidir quina informació mèdica sobre vostè se li procurarà a altres persones.

En relació a les decisions que pren el representant, ha de saber que si el DVA inclou instruccions específiques sobre l'assistència sanitària, el representant les haurà de respectar i defensar. I si el DVA no determina què s'ha de fer en certes circumstàncies, llavors és el representant qui decidirà.

El representant no ha de substituir els interessos, desitjos, valors o creences del pacient pels seus sinó seguir els del pacient. Vostè pot limitar l'àmbit en el qual vol que el seu representant actuï.

21. Fins a quin punt s'ha de tenir en compte un DVA?

L'existència de DVAs comporta l'obligació legal i ètica de tenir-los en compte per part dels professionals sanitaris, ara bé, això sempre sota una lectura crítica i prudent que porti a una decisió basada en el respecte a la voluntat del pacient sempre que aquesta no impliqui una acció contra l'ordenament jurídic explícit, contra les bones pràctiques mèdiques (tenint en compte que el pacient té dret a la limitació o negativa al tractament) o que sorgeixi una situació no prevista en la qual se'ns plantegi el dubte sobre si en aquest cas el malalt mantindria la lletra del contingut del DVA.

22. Es tindrà en compte en situació d'emergència?

En una situació d'emergència l'equip sanitari ha d'actuar molt ràpidament i possiblement no tingui coneixement de la seva voluntat, però després d'haver superat la situació d'emergència hi ha l'opció de retirar els tractaments que vostè no desitgi.

23. És necessari comptar amb la presència i l'ajut d'un metge en la realització i l'aplicació del DVA?

No és necessari comptar amb la presència d'un metge però si que és cert que pot ser de gran ajuda a l'hora d'orientar en la presa d'algunes decisions, a vostè en el moment de redactar-lo i al seu representant en el moment de la seva aplicació.

24. Quina és la funció dels centres assistencials davant els DVAs?

Els centres assistencials han d'ajudar a la realització del DVA proporcionant professionals sanitaris amb els coneixements i la formació necessària per poder informar i orientar sobre la manera de confeccionar un DVA.

25. Com formalitzo o valido el meu DVA?

És necessari que vostè garanteixi la seva identitat, així com la seva capacitat, que coneix el contingut del DVA i que aquest es correspon amb la seva voluntat. Per tal de garantir aquests requisits de validesa, el DVA s'ha d'atorgar davant d'un notari o amb intervenció de tres testimonis.

26. Quins són els requisits de validació del DVA davant tres testimonis?

La llei exigeix que els tres testimonis siguin majors d'edat, que tinguin la capacitat d'obrar i que, com a mínim, dos d'ells no tinguin relació de parentiu fins al segon grau ni estiguin vinculats amb vostè per relació patrimonial.

27. Un cop validat, és també efectiu el meu DVA?

No. El DVA té validesa un cop escrit i signat per vostè i pel notari o els testimonis, però no és fa efectiu fins que vostè perd les seves capacitats de decisió i comunicació.

28. Què cal fer amb el DVA un cop formalitzat?

Per tal que es compleixin les instruccions del DVA cal que vostè o, en cas d'incapacitat de fet, un representant, lliuri el document al centre sanitari en el qual vostè serà atès per tal que s'inclogui a la seva història clínica. Per tal de garantir la difusió del seu DVA, també és convenient que en faci diverses còpies i les entregui al seu representant i persones properes.

29. Cal que registri el meu DVA?

El Departament de Salut disposa d'un registre centralitzat de documents de voluntats anticipades per difondre'ls i facilitar-ne l'accés independentment d'on es trobi el titular. És aconsellable que registri el DVA per garantir al màxim la seva difusió, però recordi que això no li dona més validesa legal.

Si el DVA ha estat validat davant notari, aquest serà l'encarregat de registrar el document, de manera que no cal que ho faci l'atorgant. Si el document ha estat validat davant tres testimonis, la responsabilitat de registrar-lo recau sobre l'atorgant.

30. Si vull registrar el meu DVA, quina és la documentació que he d'aportar?

(Recordi que aquesta opció només és necessària en cas d'haver validat el DVA a través de tres testimonis en comptes de la notarial).

- El full de sol·licitud emplenat degudament amb lletra majúscula i signat.
- Una fotocòpia d'aquest full de sol·licitud perquè pugui ser retornat amb el segell del registre.
- El DVA amb totes les signatures.
- Les fotocòpies compulsades dels DNIs de vostè i dels testimonis

31. Què és una compulsia?

És un segell que confirma que la fotocòpia del document reproduïx fidelment l'original. Per tal de compulsar un document és necessari aportar la fotocòpia i el document original en vigor. Les compulses les pot realitzar qualsevol oficina de registre de l'Administració de la Generalitat, qualsevol de les oficines de registre de l'Administració General de l'Estat, els centres sanitaris integrats a l'ICS, els centres sanitaris dependents d'una entitat de dret públic i alguns ajuntaments i entitats que integren l'administració local.

32. On he de portar el DVA perquè sigui registrat?

Pot entregar-lo al seu centre de salut habitual o a l'oficina de la Generalitat amb registre més propera des d'on l'enviaran al Departament de Salut, o pot adreçar-se directament al mateix Departament, situat a la Travessera de les Corts 131-159, Pavelló Ave Maria.

33. Té caducitat un DVA?

Un cop realitzat el DVA no té caducitat i, per tant, té efectivitat fins la mort de la persona atorgant, però és molt convenient que es revisi i renovi periòdicament, sobretot si han esdevingut fets no contemplats en el document anterior.

34. Es pot canviar o revocar un DVA?

És recomanable que el DVA sigui revisat en cas que s'esdevinguin canvis en el seu estat de salut. Es pot realitzar una renovació del DVA per a reafirmar la voluntat expressada fa molt temps o es pot realitzar una substitució de DVA en cas de canviar de parer. També es pot modificar per adequar-lo millor als avenços de la tècnica científica.

Un DVA es pot canviar o revocar sempre i quan l'atorgant conservi les seves plenes capacitats. En aquest cas es recomana

destruir el DVA que ja no es considera vàlid i les còpies entregades a les diverses persones, i de manera especial a l'equip mèdic.

35. És necessari un advocat per modificar alguna de les voluntats expressades al DVA?

No és necessària la presència de cap advocat per modificar alguna de les voluntats expressades al DVA. Sempre que la persona conservi les plenes capacitats pot canviar la seva decisió i serà aquesta última decisió la que serà respectada.

36. Quina llei regula el DVA?

El DVA està regulat per la Llei 21/2000, del 29 de desembre, sobre els drets d'informació concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica.

37. Quins són alguns dels plantejaments que em podria fer en relació al que consideraria una bona fi de la vida?

- Quina és la meva jerarquia de valors morals?
- Què és per a mi la dignitat i en quines situacions sentiria que l'he perduda?
- Amb quin tipus de limitacions estaria disposat a viure? (com ara: no poder alimentar-me, hidratar-me i respirar per mi mateix)
- Si tinc creences religioses, fins a quin punt influencien en la meva visió del món?
- Com n'és d'important per a mi poder reconèixer la família i altres persones properes?
- Sota quines circumstàncies preferiria la mort abans que continuar vivint?

38. És interessant reflexionar sobre l'esdeveniment de la mort?

Aquesta decisió és solament de vostè. Nogensmenys, cal tenir present que encara que en la nostra societat l'esdeveniment de la mort és una qüestió que tendeix a ser marginada com a tema de reflexió, no es pot negar que es tracta d'un esdeveniment natural i comú a tots els éssers vius. Així, seria convenient que com a mínim es plantegés la possibilitat d'encarar-lo com a objecte de reflexió o de diàleg amb persones properes.